

Lessuggesties bij **Prutje**

Het verhaal

Het leven van Hens is zwaar: net als zijn vader, moeder en zus werkt hij van vroeg tot laat in de smerige, gevaarlijke fabriek voor een hongerloon. Een leven waar je een zwavelstokjesgevoel bij krijgt. Het enige lichtpuntje is Walm, zijn broertje dat niet helemaal met de rest kan meekomen. Vrolijk, maar ook lastig als je uit het zicht van de fabrieksupzichters wilt blijven – vooral als je vergeet hem op tijd naar de wc te brengen.

Op een ochtend heeft Hens er genoeg van. Hij loopt weg. Alleen loopt Walm achter hem aan en sluit er zich al snel een lastig, eigenwijs meisje bij hen aan, dat luistert naar de merkwaardige naam Vijf. Zij heeft gehoord van een land waar alles veel mooier is, en bij gebrek aan beter gaan ze met z'n drieën op weg...

Over de auteur:

Pieter Koolwijk (1974) is een fantasyfanaat. Zijn korte verhalen zijn in verschillende bladen gepubliceerd, en voor één ervan ontving hij in 2009 de Unleash Award. Hij brak door in de kinderboekenwereld met zijn boeken over Vlo en Stiekel.

Over de illustrator:

Linde Faas (1985) studeerde Animateer aan de kunstacademie van Breda. Ze studeerde er cum laude af met haar getekende animatiefilm 'Volgens de vogels', waarmee ze meerdere prijzen won op internationale animatiefilmfestivals. Ze werkt als kunstenares en animator van tekenfilms, en internationaal als illustrator. Ze debuteerde bij Lemniscaat met de illustraties voor *Vlo en Stiekel* van Pieter Koolwijk. Inmiddels is ze ook internationaal een veelgevraagd illustrator.

Meer informatie:

www.lemniscaat.nl

Thema's: kinderarbeid, vrijheid, kindermishandeling, verstandelijke beperking, lichamelijke beperking, zoektocht

Lessuggesties bij de lesonderdelen: taal, geschiedenis, aardrijkskunde, filosofie, rekenen (wegen)

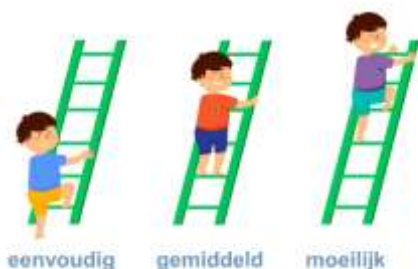
Lessuggesties:

Doelgroep: *Prutje* is bedoeld voor kinderen vanaf 9 jaar, deze lessuggesties zijn geschikt voor groep 5 van de basisschool en hoger

Tijdsinvestering: Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van drie kwartier tot meerdere uren.

- A- **Inleiding:** U toont de voorkant van de omslag en vraag wat uw leerlingen opvalt. Benadruk eventueel de twee verschillende delen. Leg nu uw hand op het rechterdeel en vraag naar de indruk van uw leerlingen op het linkerdeel. Wat denken zij van het verhaal achter dit deel van de omslag? Is het vrolijk, somber, iets anders? Dek dan het linkerdeel af en vraag uw leerlingen welke indruk dit deel achterlaat. Stel dezelfde vraag: lijkt het verhaal achter dit deel van de omslag vrolijk, somber, iets anders?
- Laat nu weer de gehele omslag zien en laat uw leerlingen brainstormen over het verhaal van *Prutje*. Waarom heeft het een omslag dat uit twee heel verschillende delen bestaat? Wat is trouwens 'een prutje'? Bij welk deel van de omslag past dat woord het best?
- Stel dat beide zijden iets zeggen over het leven: welk deel laat dan het fijnste leven zien?
- Vertel nu dat Hens en zijn bijzondere broertje Walm in zo'n zwarte wereld van de linkerzijde leven: in een wereld waarin het normaal is dat hele jonge kinderen en zelfs verstandelijk beperkte, heel jonge, kinderen moeten werken. Vertel dat dit echt is gebeurd, bijvoorbeeld in de tijd van de Industriële Revolutie (leg kort uit als deze term niet bekend is) maar dat Hens dat leven niet wil. Hij gaat op zoek naar een beter leven. Over die zoektocht lees je in *Prutje*.

- B- **Uitvoering:**

Mogelijkheid 1: Leesverslag

Maak een leesverslag over *Prutje* met behulp van het formulier in bijlage 1.

Mogelijkheid 2: Tekst met vragen

Lees hoofdstuk 5 en beantwoord de volgende vragen.

1. Waarom zijn Walms lappen nat?
2. Waarvoor zou Vijf geld nodig hebben?
3. Wat is een wubbel?
4. Waarom wil Vijf Walm wel hebben?
5. Bedenk een reden waarom Vijf de wubbel onbetaalbaar vindt.
6. Waarom houdt Hens zijn reisdoel het liefst geheim voor Vijf?
7. Noem vijf dingen die de grote fantastische stad van Vijf wel heeft en de plaats waar Hens vandaan komt niet. (bladzijde 51)

Mogelijkheid 3: Kinderarbeid

- Hoewel nergens in het boek een jaartal of tijdsaanduiding wordt gegeven, verwijst het eerste deel van *Prutje* duidelijk naar de tijd van de kinderarbeid. Dat wordt bijvoorbeeld zichtbaar in de beschrijving van de weefmachines. Daarmee wordt het boek uitstekend geschikt om kinderarbeid vroeger en nu te bespreken. Onder de volgende [link](#) staat een project kinderarbeid van 'en-toen-nu', de website over de Canon van Nederland.
- Op de volgende [website](#) van Unicef vindt u informatie over kinderarbeid vandaag de dag.

Mogelijkheid 4: Een tweelingtekening maken

Als je *Prutje* doorbladert zie je dat tot ongeveer bladzijde 65 alle tekeningen in het boek zwart/wit en grijs zijn. In het tweede deel van het boek heeft de illustrator juist veel kleur in haar tekeningen gebracht. Dat zorgt ervoor dat je in het eerste deel somberheid voelt en in het tweede deel vrolijkheid. Jij gaat nu op één vel papier hetzelfde doen: twee sferen in één tekening. Anders gezegd: een prutjestekening én een Brunnentekening.

- Neem een tekenvel, het liefst een beetje groot.
- Vouw het vel doormidden zodat je twee verschillende delen krijgt met een vouwnaad in het midden
- Teken op het linkerdeel een sombere afbeelding. Die afbeelding kan iets te maken met het verhaal van Hens en Walm, maar je kunt ook zelf een somber beeld bedenken. Denk daarbij aan iets dat je hebt meegemaakt of op het nieuws hebt gezien.
- Als je klaar bent met je linkerdeel ga je aan de slag met het rechterdeel. Daar komt een vrolijk beeld op. Ook deze afbeelding kan te maken hebben met Hens en Walm, maar ook met iets dat je zelf hebt gezien of meegemaakt.
- Zorg dat je goed kunt vertellen wat je hebt getekend en ook dat je kunt verklaren waarom je deze afbeeldingen hebt gekozen.

Mogelijkheid 5: Bijzondere namen

In *Prutje* komen veel bijzondere namen voor: Spoel, Jool, Walm, Hens, Vijf, Moker, Steen, Drie, Vier, Fluf.

Stel nu je eigen top tien van bijzondere namen op. Een paar tips vooraf:

- 1) Je moet kunnen vertellen waarom je de naam bijzonder vindt.
- 2) Je gebruikt natuurlijk altijd aardige verklaringen.
- 3) De namen mogen uit je eigen leven zijn, maar ook van internet komen of uit het boek *Prutje*.

Naam:	Bijzonder omdat:

Mogelijkheid 6: Dichten

*Welkom! Welkom! Eindelijk weer een gast.
Met verbaasde gezichten. Jullie zijn verrast.
Een pratende waterspuwer. Best behoorlijk gek.
Toch trekt het wel mensen juist naar deze plek.*

Bij mij geen woordengebrek.
Of een dam met een hek.
Of een blad voor de mond.
Maar wel een boodschap vermomd.
Mijn woorden zijn waar.
Altijd met gevaar
dat het voelt als een klap
of een heel harde trap
Al bedoel ik het allemaal echt niet gemeen.
Ik voel dat niet aan. Ik ben maar van steen.

In *Prutje* staan verschillende gedichtjes. Allemaal worden ze uitgesproken door Jool, de sprekende waterspuwer. In de gedichtjes zit steeds een boodschap verstopt. Nu is het jouw beurt. Bedenk een boodschap die je wilt doorgeven aan je juf of meester, aan een vriend of vriendin, aan een ouder of aan wie dan ook. Schrijf je boodschap in de vorm van een gedicht. Dat hoeft niet lang te zijn maar het moet wel rijmen. Als je klaar bent, versier je je werk op een manier die bij je gedicht past.

Mogelijkheid 7: Wedstrijdje: wie laat de meeste mensen het langst lachen?

- Op bladzijde 110 van *Prutje* eist Jool dat iemand haar aan het lachen maakt. Geïnspireerd door dat voorbeeld organiseert u een lachwedstrijd in uw klas. Ga als volgt te werk:
 - Kies een jury. Die doet zelf niet mee aan de wedstrijd maar houdt met een stopwatch of een horloge bij hoe lang er gelachen wordt bij elk optreden.
 - Bepaal wie er kandidaat is voor de titel *Grappenmaker van de week*
 - Alle grappenmakers mogen zich even voorbereiden.
 - Laat hen een mop of een raadsel bedenken. Natuurlijk mag het ook een bestaande mop zijn.
- Zeer geschikt voor de vrijdagmiddag of voor een middag vlak voor een vakantie

Mogelijkheid 8: Leporello – Wat maakt gelukkig?

- Maak met uw leerlingen Leporello's over zaken die gelukkig maken. Een Leporello is een klein opvouwbaar boekje waarop op elke bladzijde een ander onderwerp getekend, geplakt of beschreven wordt. Omdat deze Leporello over geluk gaat, moet de uitstraling van het boekje ook positief zijn. Besteedt hier aandacht aan.
- Uw leerlingen kunnen misschien ook kiezen voor een stukje van een liedtekst dat goed beschrijft wat hen gelukkig maakt.

- Het zijn natuurlijk niet alleen materiële zaken die gelukkig maken. Benadruk, als dat niet vanzelf gaat, dat vooral ook immateriële zaken kwaliteit van leven beïnvloeden.
- [Hier](#) ziet u meer informatie over de vorm Leporello.

Mogelijkheid 9: Pannenkoeken bakken

Fluf maakt pannenkoeken voor Hens, Walm en Vijf. Dat ga jij nu ook doen. Bedenk vooraf wat je in je pannenkoeken wilt of wil je ze misschien gewoon naturel? Schrijf vervolgens op een lijstje wat je allemaal nodig hebt en ga boodschappen doen. Zet daarna alle spullen klaar die je nodig hebt. Veel succes!

Tip: Vraag natuurlijk toestemming en hulp aan je ouders of aan je juf/meester.

Mogelijkheid 10: Gewichten schatten

Voor de terugreis per vlieger heeft Fröbel de gewichten van Hens en Walm nodig. Daarmee kan hij berekenen of de vlieger de twee jongens kan dragen. In deze opdracht ga je gewichten schatten en wegen. Zorg voor een zo nauwkeurig mogelijke weegschaal, bijvoorbeeld een keukenweegschaal. Verzamel nu ongeveer tien voorwerpen die niet al te groot maar ook niet al te klein zijn.

Weeg elk voorwerp eerst op je hand. Schat hoeveel het voorwerp weegt en schrijf dat getal op. Zet hem vervolgens op de weegschaal en kijk of je schatting een beetje klopt.

- Deze opdracht vraagt enige voorkennis op het gebied van gewichten en weegschalen. De opdracht is dus meer geschikt voor iets oudere leerlingen.

Mogelijkheid 11: Vliegtuigen vouwen

Er zijn verschillende manieren om papieren vliegtuigjes te vouwen. Probeer er verschillende uit en houd een wedstrijdje welke de beste is. Vergeet niet om je vliegtuigje zo mooi mogelijk te versieren. Het uiterlijk is natuurlijk ook onderdeel van de wedstrijd.

- Kijk voor goede ideeën op [pinterest.com](https://www.pinterest.com) en probeer het vouwen eerst uit.
- Ook [hier](#) vindt u goede voorbeelden
- Geef uw leerlingen opdracht om manieren te bedenken waarmee hun vliegtuigje langer in de lucht blijft. Neem hiervoor een timer mee om de tijd van de vlucht vast te leggen.

Extra: Prutje leent zich er uitstekend voor om een les te geven over warme en koude kleuren.

- c- Afsluiting: Laat de eindproducten door de leerlingen in de klas presenteren of maak er een tentoonstelling van die u bijvoorbeeld tijdens een ouderavond kunt tonen of een semipermanente plaats op uw school kunt geven.

3) Waar gaat het boek over?

4) Teken over het boek

Leesverslag van:

1) Titel van het boek

2) Schrijver(s)

5) De titel van het boek is goed / niet goed gekozen omdat:

6) Hoe vind je het boek?

- leuk
- spannend
- grappig
- saai
- anders:
- droevig
- makkelijk
- moeilijk

7) Eén ding dat ik over het boek wil zeggen:

8) Het boek krijgt van mij:

Bijlage 2

Bij het maken van deze lessuggesties is gebruik gemaakt van de volgende links:

Mogelijkheid 3:

<https://www.entoen.nu/nl/kinderarbeid>

<https://www.unicef.nl/projecten/kinderarbeid-in-de-kledingindustrie>

Mogelijkheid 8:

<https://dsmfacts.guru/9330/>

Mogelijkheid 11:

www.vliegtuigjevouwen.nl